

بررسی تفاوت مولفه‌های استعداد کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان با محوریت ریسک‌پذیری

نسرین ارشادی نژاد

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد علوم تربیتی، گرایش برنامه‌ریزی آموزشی، آموزگار مقطع ابتدایی، استان تهران، شهرستان شهریار، ناحیه ۲

چکیده

این مقاله به منظور «بررسی تفاوت مولفه‌های استعداد کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان با محوریت ریسک‌پذیری» صورت گرفت. این جستار از نوع علمی مقایسه‌ای است. جامعه‌ی آماری شامل دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان (۳۵۲۰ نفر) و دانشجویان دانشگاه لرستان (۸۹۶۵ نفر) بود که از این تعداد مطابق جدول کرجسی مورگان، ۳۴۷ نفر دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی لرستان و ۳۶۹ نفر دانشجوی دانشگاه لرستان به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شد. به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی استعداد کارآفرینی مردانشاهی و دولتی استفاده شد. پس از استخراج داده‌ها نتایج با استفاده از نرم افزار SPSS تحلیل شد. برای تحلیل داده‌های به دست آمده در این جستار از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی آزمون t و تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) استفاده شد. نتایج نشان داد که از بین تمام مولفه‌های استعداد کارآفرینی مولفه ریسک‌پذیری در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان تفاوت معنی‌دار وجود دارد، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان نسبت به دانشجویان دانشگاه لرستان وضعیت بهتری در مولفه ریسک‌پذیری استعداد کارآفرینی دارند. همچنین نتایج نشان داد در دو دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان، بین استعداد کارآفرینی دانشجویان زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود دارد و کارآفرینی دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد این دو دانشگاه است.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، استعداد کارآفرینی، ریسک‌پذیری، دانشگاه لرستان، دانشگاه علوم پزشکی لرستان

مقدمه

یکی از موضوعات اساسی در برنامه‌ریزی خرد و کلان اقتصادی کشورها توجه به نیروی انسانی می‌باشد. سرمایه انسانی همواره محور توسعه کشورها بوده و از آن به‌عنوان عامل رشد اقتصادی و ایجاد ثروت ملل نامبرده شده است. مدل‌های رشد درون‌زا نیز که توجه بسیاری از اقتصاددانان را معطوف خود نموده‌اند بر سرمایه انسانی به عنوان عامل کلیدی در رشد اقتصادی تأکید نموده‌اند. در این میان توجه به استعداد و نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در چرخه اقتصادی به عنوان بخش قابل توجهی از نیروی انسانی از اهمیت قابل توجهی برخوردار می‌باشد؛ به همین دلیل بسیاری از دولت‌ها در بحران‌های اقتصادی خود توانسته‌اند با اتخاذ تدابیر و سیاست‌هایی نسبت به بهره‌مندی از نیروی کار آنان بر بحران‌های جامعه خود فائق آمده و در مسیر توسعه گام بردارند، اما رشد و توسعه کارآفرینی به عنوان نیروی محرکه اصلی در پیدایش کسب و کارها و مشاغل جدید و متعاقباً تسریع رشد اقتصادی مستلزم درک عوامل و فرایندهای تصمیم‌گیری است که منتج به کارآفرینی می‌گردند. (دیاز-گارسیا و خیمنز مورنو، ۲۰۰۹). کارآفرینی پدیده پیچیده‌ایست که تنوع گسترده‌ای از عوامل و زمینه‌ها را در برمی‌گیرد.

کارآفرینان کسانی هستند که با ایجاد محصولات و خدمات نوین مورد نیاز مردم، درآمد خوبی کسب می‌کنند. معمولاً گمان می‌رود که کارآفرینان در راه‌اندازی شرکت‌ها تبحر دارند در هر حال، آن‌ها، از هیچ، کسب و کار جدید خلق می‌کنند. آن‌ها به رغم مخاطرات بسیار، پیشگام کارهای جدید می‌شوند. جامعه پیشرفته امروزی، توسعه خود را مدیون انسان‌هایی است که قادر به تبدیل رویاها و ایده‌های خلاقانه خود به حقیقت بوده‌اند، روحیه استقلال‌طلبی برای کاوش موقعیت‌های جدید را داشته‌اند و از جرأت کافی برای مبارزه با روش‌های متداول و جا افتاده برخوردار بوده‌اند. این عوامل تغییر، شخصیت و روحیه‌ای داشته‌اند که امروزه «کارآفرینی» نامیده می‌شود. کارآفرینی هم دارای بعد نظری (تئوریک) و هم دارای بعد عملی (کاربردی) است که می‌توان با روش‌های مختلف آموزشی، به آموزش کارآفرینان همت گماشت. با توجه به اینکه شخصیت و روحیه آدمی عمدتاً در دوران نوجوانی و جوانی شکل می‌گیرد، می‌توان با یک برنامه صحیح آموزشی، به پرورش ویژگی‌ها و روحیه کارآفرینی و آشنایی با کسب و کار کارآفرینانه در این دو نسل پرداخت. (آیینی، ۱۳۹۰).

عوامل کارآفرینی و تغییرات سریع محیطی و دگرگونی‌های اجتناب‌ناپذیر و پرشتابی باید شناسایی شوند که فقط افراد توانمند، توان پیش‌بینی و مواجهه با آن را دارند. برای این توانمندی، برخورداری از ویژگی‌های کارآفرینی امری اجتناب‌ناپذیر است؛ بنابراین یکی از مسائل اساسی آموزش عالی، توسعه و نهادینه کردن مهارت‌های کارآفرینی در فارغ‌التحصیلان است از اینرو، هدف پژوهشگر در این تحقیق مقایسه‌ی استعداد کارآفرینی دانشجویان در دو دانشگاه است تا وضعیت دانشجویان در این زمینه و چگونگی ویژگی‌های آن‌ها را درک کند و به بررسی و ارائه‌ی پیشنهادهای لازم برای توسعه‌ی توانایی‌های کارآفرینانه-ی دانشجویان بپردازد.

بیان مسئله

امروزه دانشجویان از مؤسسه‌های آموزش عالی فارغ‌التحصیل شده و وارد محیطی می‌شوند که به سرعت در حال تغییر است. فناوری و عوامل مرتبط با آن هر روز دنیای فرصت‌های شغلی را تغییر و مشاغل جدیدی را ایجاد می‌کنند. (ثریکاوالا، ۲۰۱۱). از سوی دیگر بر اساس مدل جامع کارآفرینی، کارآفرینان دارای پنج ویژگی توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، استقلال‌طلبی، خلاقیت، اراده یا کنترل‌درونی هستند. ریسک‌پذیری، پذیرش کارهایی است که امکان شکست در آنها وجود دارد. مسئله‌ی اشتغال در

¹ - Diaz-Garcia & Jimenez-Moreno

² - Thrikawala

کشورما به عنوان یک مسئله‌ی بحرانی قلمداد می‌شود، فوران بیکاری در خانواده‌ها و همچنین نتایج ناشی از بیکاری بر رفتار و روان جوانان از مسائل ناشی از بحران اشتغال و کار است. تاکنون به استعداد‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه‌های لرستان پرداخته نشده است. لذا پژوهشگر قصد دارد بررسی نماید که آیا بین مولفه‌های استعداد کارآفرینی به بررسی مولفه‌ی ریسک-پذیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان تفاوت وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

با توجه به پیچیدگی و رقابت رو به رشد موجود در دنیای امروز که با تحولات سریع محیط بین‌الملل و گذر از جامعه‌ی صنعتی به جامعه‌ی اطلاعاتی و نیز تغییر اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی همراه است، کارآفرینی به عنوان موتور محرک توسعه اقتصادی در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا می‌تواند باعث رشد و توسعه‌ی اقتصادی کشورها، افزایش بهره‌وری، ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی شود. بنابراین، کارآفرینی به عنوان یک پدیده نوین در اقتصاد، اهمیت زیادی در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها یافته است. یکی از مولفه‌های مهم در توسعه‌یافتگی یک کشور، وجود کارآفرینان تحصیل کرده می‌باشد. افزایش چشم‌گیر بیکاری به ویژه در میان گروه‌های تحصیل کرده زنگ خطر را برای مقامات کشور به صدا در می‌آورد و از اینرو ضروری است که به بررسی ویژگی کارآفرینی دانشجویان پرداخته شود.

فرضیه اصلی

- بین وضعیت مولفه‌ی ریسک‌پذیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان با دانشگاه لرستان تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیات فرعی

۱- بین استعداد کارآفرینی دانشجویان زن با مرد دانشگاه علوم پزشکی لرستان تفاوت معنادار وجود دارد.

۲- بین استعداد کارآفرینی دانشجویان زن با مرد دانشگاه لرستان تفاوت معنادار وجود دارد.

تعریف واژگان و مفاهیم

استعداد کارآفرینی

استعداد کارآفرینی عبارت است از توانایی خلق هر نوع پدیده‌ی جدید با ارزش همراه با خطرپذیری‌های مالی، روانی و اجتماعی، برای رسیدن به نتایج مطلوب و پاداش‌دهنده، رضایت خاطر و استقلال مالی (مردان‌شاهی و همکاران، ۱۳۹۳).

ریسک‌پذیری

ریسک‌پذیری، پذیرش کارهایی است که امکان شکست در آنها وجود دارد. استقلال‌طلبی، به این نکته اشاره دارد که کارآفرینان علاقه دارند کارها را مطابق تصمیم خود و به شیوه خودشان انجام دهند، و رئیس خود باشند. (ذبیحی و مقدسی، ۱۳۸۵).

تعاریف عملیاتی

استعداد کارآفرینی

در این پژوهش منظور از استعداد کارآفرینی نمره‌ای است که دانشجویان از تکمیل پرسشنامه‌ی ۷۴ سوالی مردانشاهی و دولتی (۱۳۹۴) کسب می‌کند.

ریسک‌پذیری

در این پژوهش منظور از ریسک‌پذیری نمره‌ای است که دانشجویان از تکمیل سوالات ۱ تا ۱۸ پرسشنامه‌ی ۷۴ سوالی مردانشاهی و دولتی (۱۳۹۴) کسب می‌کند.

کارآفرین

تعاریف و نظریات مختلفی در مورد کارآفرینان شده که برخی از آنها عبارتند از: کارآفرین کسی است که فرصتی را کشف و برای پیگیری و تحقق آن، سازمان مناسبی را بنا می‌کند. کارآفرین کسی است که عمدتاً به منظور کسب سود و رشد، کسب و کاری را تأسیس و اداره می‌کند که مشخصات اصلی آن نوآوری و مدیریت استراتژیک است. کارآفرین کسی است که سیاست-گذاری کسب و کار با اوست و به حساب خود ریسک مالی آن را به‌عهده می‌گیرد. (کنی و وینستین، ۲۰۱۰). کارآفرین به منظور تحقق ایده‌اش عوامل مورد نیاز مانند: زمین، نیروی کار، مواد مصرفی و سرمایه را فراهم آورده و با استفاده از قدرت تصمیم‌گیری، مهارت‌ها و استعدادهای فردی‌اش در طراحی، سازماندهی، راه‌اندازی و مدیریت واحد جدید، ایده‌اش را تحقق می‌سازد و از این راه به کسب درآمد می‌پردازد. همچنین در این راه یک عدم موفقیت را به دلیل فعالیت در محیط غیر قابل کنترل و مبهم و با موانع پیش‌بینی نشده می‌پذیرد. از نظر علم اقتصاد، کارآفرین فردی است که با صرف زمان و انرژی لازم، منابع، نیروی کار، مواد اولیه و سایر دارایی‌ها را به‌گونه‌ای هماهنگ می‌سازد که ارزش آن‌ها و یا محصولات حاصل از آن‌ها نسبت به حالت اولیه اش افزایش یابد. (ایجاد ارزش افزوده کند) (نصیرزاده و زرغ، ۱۳۸۹).

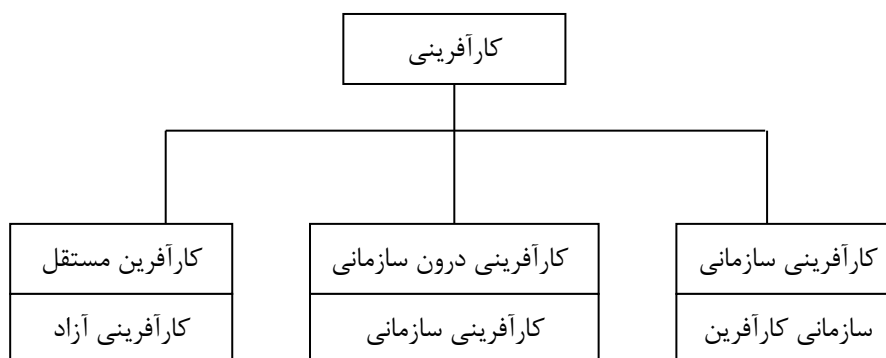
کارآفرینی

به طور کلی کارآفرینی از ابتدای خلقت بشر و همواره با او در تمام شئون مختلف زندگی انسان حضور داشته و مبنای تمامی تحولات و پیشرفت‌های بشری بوده است. کارآفرین فرآیندی است که در محیط‌ها و مجموعه‌های مختلفی اتفاق می‌افتد و طی آن تغییرات در سیستم اقتصادی از طریق نوآوری افرادی که به فرصت‌های اقتصادی واکنش نشان می‌دهند، رخ می‌دهد که این باعث ارزش فردی و اجتماعی خواهد شد. کارآفرینی موضع‌یابی و بهره‌برداری از فرصت‌هاست. (آئینی، ۱۳۹۰). فرآیندی که بتواند با استفاده از خلاقیت، چیز نویی را همراه با ارزش جدید با استفاده از زمان، منابع، ریسک و به کارگیری همراهان بوجود آورد کارآفرینی گویند. کارآفرینی فقط فردی نیست. سازمانی هم می‌تواند باشد حتی شرکت‌های بزرگ اعم از دولتی و خصوصی هم می‌توانند به کارآفرینی دست زنند. امروزه حتی صحبت از دولت کارآفرین به میان آمده است. (جبر، ۲۰۱۲). به عقیده «ارتور کول» کارآفرینی عبارت است از فعالیت هدفمند که شامل یک سری تصمیمات منسجم فرد یا گروهی از افراد برای ایجاد، توسعه یا حفظ واحد اقتصادی است. «روبرت نشات» کارآفرینی را قبول مخاطره، تعقیب فرصت‌ها، ارضای نیازها از طریق نوآوری و تأسیس یک کسب و کار می‌داند. از نظر «پیتر دراگر» کارآفرینی یک رفتار می‌باشد و در واقع بکاربردن مفاهیم و تکنیک‌های مدیریتی، استانداردسازی محصول، بنا نهادن کار بر پایه آموزش می‌باشد. (دیسانایک، ۲۰۱۳).

کارآفرینی فرآیند یا مفهومی است که در طی آن فرد کارآفرین با ایده‌های نو و خلاق و شناسایی فرصت‌های جدید، با بسیج منابع به ایجاد کسب و شرکت‌های نو، سازمان‌های جدید و نوآور رشد یابنده مبادرت می‌ورزد. این امر توأم با پذیرش خطرات است، ولی اغلب منجر به معرفی محصول یا ارائه خدمت به جامعه می‌شود. بنابراین «کارآفرینان» عوامل تغییر هستند که گاهی موجب پیشرفت‌های حیرت‌انگیز نیز شده‌اند. (دیسانایک، ۲۰۱۳).

انواع کارآفرینی و کارآفرینان

جبرا (۲۰۱۲) انواع کارآفرینی را مشتمل بر سه نوع می‌داند:

نمودار ۱

سابقه کارآفرینی در ایران

علی‌رغم اینکه در کشورهای پیشرفته دنیا از اواخر دهه ۱۹۷۰ به بعد به موضوع کارآفرینی توجه جدی شده و حتی در بسیاری از کشورهای درحال توسعه هم از اواخر دهه ۱۹۸۰ این موضوع را مورد توجه قرار داده‌اند، در کشور ما تا شروع اجرای برنامه سوم توسعه، توجه چندانی به کارآفرینی نشده بود. حتی در محافل علمی و دانشگاهی نیز به جز موارد بسیار نادر، فعالیتی در این زمینه صورت نگرفته بود. مشکل بیکاری و پیش‌بینی حادث شدن آن در دهه ۱۳۸۰ موجب شد که در زمان تدوین برنامه سوم توسعه، موضوع توسعه کارآفرینی مورد توجه قرار گیرد. در برنامه اخیر، توسعه کارآفرینی در سطح وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن و فلزات و همچنین مؤسسه جهاد دانشگاهی به دلیل ارتباط با فعالیت‌های آن‌ها، مطرح شده است. (آئینی، ۱۳۹۰).

متأسفانه واژه کارآفرینی در معنی ترجمه‌ی مستقیم، موجب گردیده است که معنی ایجاد کار و یا اشتغال‌زایی از این واژه برداشت می‌شود. درحالی که کارآفرینی دارای مفهومی وسیع‌تر و با ارزش‌تر از اشتغال‌زایی است. این برداشت نا صحیح از این مفهوم و همچنین تورم نیروی انسانی بیکار در جامعه (به ویژه در بین دانش‌آموختگان دانشگاهی)، موجب شده بسیاری از سیاست‌هایی که برای توسعه‌ی آن اتخاذ شده و نیز در بخشنامه‌ها و سخنرانی‌های مسؤولان در این خصوص، صرفاً جنبه‌ی اشتغال‌زایی برای آن در نظر گرفته شود. درحالی که کارآفرینی دارای پیامدهای مثبت و مهم دیگری همانند: بارور شدن خلاقیت‌ها، ترغیب به نوآوری و توسعه‌ی آن، افزایش اعتماد به نفس، ایجاد و توسعه‌ی تکنولوژی، تولید ثروت در جامعه و افزایش رفاه عمومی است و در صورتی که فقط به جنبه‌ی اشتغال‌زایی آن توجه شود، از سایر پیامدهای آن بی‌بهره خواهیم ماند. (مردانشاهی و همکاران، ۱۳۹۳).

نقش کارآفرینی در روند توسعه

روند توسعه اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته بیانگر این واقعیت است که اقتصاد تحت‌تأثیر کارآفرینی است و کارآفرینان در توسعه اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، نقش اساسی را داشته‌اند، به گونه‌ای که یکی از شرایط توسعه اقتصادی پویا، کارآفرینی و توسعه آن می‌باشد. (آنزل و همکاران، ۲۰۱۰).

مهم‌ترین نقش‌های کارآفرینی در روند توسعه عبارتست از:

- ✓ کارآفرینی موجب گردآوری پس‌اندازهای عمومی بی‌هدف و سرگردان می‌شود.
- ✓ کارآفرینی موجب ایجاد اشتغال در سطح وسیع می‌شود.
- ✓ کارآفرینی به توسعه متوازن منطقه‌ای منجر می‌شود و همچنین باعث کاهش تمرکز اقتصادی در منطقه می‌شود.
- ✓ کارآفرینی منجر به توزیع مجدد ثروت، درآمد و حتی قدرت سیاسی بصورت عادلانه در جامعه می‌شود.
- ✓ کارآفرینی باعث تحرک منابع، سرمایه‌ها و مهارت‌های بی‌استفاده و سرگردان جامعه می‌شود.
- ✓ از آنجا که کارآفرینان پیوسته درحال ابداع و نوآوری‌اند، لذا کارآفرینی کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد.
- ✓ کارآفرینی موجب افزایش سود اجتماعی از طریق دولت می‌شود. افزایش درآمد از طریق کارآفرینی موجب بهبود خدمات-رسانی دولت در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی می‌شود.
- ✓ همچنین کارآفرینی عامل تحریک و تشویق رقابت، جمع‌آوری و سازماندهی منابع و استفاده اثر بخش از آنها و همچنین عامل تحول و تجدید حیات ملی است. (هزارجریبی، ۱۳۸۹).

نقش دانشگاه در روند توسعه

همان‌گونه که مشخص شده است دانشگاه نقش واقعی و بالقوه‌ای را در توسعه اقتصادی کشورها دارد (افریه و بوهنه، ۲۰۱۴). ماهیت جدید رقابت در عرصه بین‌المللی این نقش را به طور بنیادین تغییر می‌دهد و دانشگاه‌ها باید از رویکرد سنتی با هدف آموزش به رویکرد جدید یعنی تبدیل دانش و اطلاعات به محصولاتی با قابلیت تجاری سازی تغییر پیدا کنند. و لذا رابطه بین صنعت و دانشگاه بواسطه تغییر هدف و فعالیت دانشگاه‌های عصر حاضر از انباشته شدن اطلاعات به کار برای ساختن آنها میسر خواهد بود و این می‌تواند نهایتاً به توسعه ملی و منطقه‌ای منجر شود و همه اینها بواسطه استفاده دانشگاه‌ها از حوزه‌های تخصصی کارآفرینی میسر خواهد بود. (مقیمی و احمدپور داریانی، ۱۳۹۵). چرا که بدلیل مشکلات موجود در انتقال علم و فناوری و همچنین بعثت وجود مشکلات فراوان اقتصادی، استفاده از دانش جدید که بر مبنای اصول علمی ایجاد شده، می‌تواند عامل مهم و قوی در جهت رشد اقتصادی و برتری در سطح منطقه باشد. بنابراین کارآفرین ساختن دانشگاه‌ها تأثیر قوی و مثبتی بر توسعه منطقه‌ای دارد. (آنزل و همکاران، ۲۰۱۰).

همچنین وظیفه دانشگاه‌ها نیز در جهت تقویت جایگاه خود و رقابت در عرصه دانش و فناوری، جذب دانشجویان با رویکردها و خصوصیات کارآفرینانه از قبیل نیاز به موفقیت، ریسک‌پذیری بالاتر، تلاش‌گرا و عمل‌گرا بودن و فعال و نوآور بودن است. رویکرد استراتژیک کارآفرینانه دانشگاه‌ها با دانشجویان خلاق و مبدع و نوآور پیوند اساسی خورده است. (جبرا، ۲۰۱۲).

پیشینه‌ی پژوهش

- بیگی‌هنم (۱۳۹۳). «ارائه مدلی تحلیلی از رابطه ساده و چندگانه مهارت‌های فراشناختی و سرمایه روان‌شناختی با قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه کاشان».
- غلامی‌علوی (۱۳۹۱) «بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه کاشان»
- رعدی افسوران (۱۳۸۹) «مطالعه قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز»
- دین‌دوست (۱۳۸۷) «تأثیر مشاوره مسیر شغلی به سبک رویکرد تصادفی برنامه‌ریزی‌شده بر افزایش قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان»
- بدری (۱۳۸۵) «بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان»
- زالی، مدهوشی و کردنائیج (۱۳۸۶). «مشخصه‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه مازندران»

روش پژوهش و جامعه آماری

این پژوهش با توجه به ماهیت متغیرهای تحقیق؛ از لحاظ هدف از دسته‌ی تحقیقات کاربردی است و همچنین از لحاظ شیوه‌ی گردآوری داده‌ها از زمره‌ی تحقیقات میدانی است و به لحاظ نحوه‌ی کنترل متغیرها از نوع تحقیقات علی-مقایسه‌ای می‌باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش تمامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ می‌باشند. که تعداد این دانشجویان به تفکیک دانشگاه در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱: جامعه آماری پژوهش

تعداد	دانشگاه علوم پزشکی	تعداد	دانشگاه لرستان
	لرستان		
۱۹۹۷	زن	۵۳۳۵	زن
۱۵۲۳	مرد	۳۶۳۰	مرد
۳۵۲۰	کل	۸۹۶۵	کل

ابزار پژوهش

ابزار پژوهش، مشتمل پرسشنامه‌ی سنجش استعداد کارآفرینی مردان‌شاهی و دولتی (۱۳۹۴) می‌باشد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش جهت تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها و آزمون فرضیه‌های تحقیق از فنون آمار توصیفی نظیر میانگین، جدول و نمودار فراوانی و انحراف معیار و فنون آمار استنباطی شامل آزمون کولموگروف اسمیرنوف و آزمون t و تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

میانگین نمرات دانشجویان

طبق داده‌های جمع آوری شده نمرات دانشجویان در هر یک از متغیرهای پژوهش مطابق جدول زیر است:

جدول ۲: میانگین نمرات دانشجویان

متغیر	دانشگاه	تعداد	میانگین	انحراف معیار
استعداد کارآفرینی	علوم پزشکی لرستان	۳۴۴	۱۷۷/۶۳۶۲	۱۲/۸۵۴۴
	لرستان	۳۶۸	۱۲۶/۲۲۵۲	۱۵/۷۸۴۲
ریسک پذیری	علوم پزشکی لرستان	۳۴۴	۴۳/۲۴۲۸	۵/۶۸۷۹
	لرستان	۳۶۸	۳۸/۳۹۲۸	۶/۹۰۹۹

مطابق جدول بالا نمره‌ی استعداد کارآفرینی دانشجویان علوم پزشکی لرستان ۱۷۷/۶۳۶۲ و نمره‌ی استعداد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه لرستان ۱۲۶/۲۲۵۲ می‌باشد. همچنین همانگونه که ملاحظه می‌شود، نمره‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی در مولفه ریسک‌پذیری استعداد کارآفرینی نسبت به دانشجویان دانشگاه لرستان بیشتر است.

بررسی و تحلیل

فرضیه‌ی اصلی پژوهش عبارتست از بین مولفه‌های استعداد کارآفرینی دانشجویان ریسک‌پذیری، در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان تفاوت معنادار وجود دارد؛ جهت بررسی این فرضیه بایستی فرضیات فرعی مورد بررسی قرار گیرد، لذا به تحلیل فرضیه‌های فرعی می‌پردازیم. جهت بررسی فرضیه فرعی از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده می‌شود. جهت انجام تحلیل واریانس برقرار بودن پیش شرط‌های آن لازم است. از جمله پیش فرض‌هایی که در تحلیل واریانس چند متغیره منظور می‌گردد، فرض نرمال بودن توزیع با استفاده از آزمون (کولموگروف - اسمیرنوف^۳) است. لذا جهت اطمینان از نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده می‌شود که نتایج به شرح زیر است:

جدول Error! No text of specified style in document. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف

متغیر	آماره ی کولموگروف اسمیرنوف	سطح معنی داری
ریسک پذیری	۱/۱۳۱	۰/۱۵۵
استعداد کارآفرینی	۱/۱۶۷	۰/۱۳۱

با توجه به اینکه در اکثر متغیرها مقدار p بیشتر از مقدار α ($0.05 = \alpha$) شده است، لذا داده‌ها نرمال بوده و می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد. شرط دیگر انجام تحلیل واریانس همگنی ماتریس واریانس-کواریانس می‌باشد. برای بررسی پیش فرض همگنی ماتریس واریانس - کواریانس مولفه‌استعداد کارآفرینی در گروه‌های مورد پژوهش نیز از آزمون باکس استفاده شد.

³- K-S

جدول ۴: نتایج آزمون باکس

سطح معنی داری	F	BOX S M
۰/۱۵۶	۱/۹۸۱	۱۲۰/۶۲۶

با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون باکس بیشتر از مقدار $0/05$ شده است، شرط همگنی ماتریس واریانس کواریانس برقرار است. پیش فرض دیگر، همگنی واریانس‌ها می‌باشد که با استفاده از آزمون لون مشخص می‌شود.

جدول ۵: نتایج آزمون لون برای همگنی واریانس‌ها

سطح معنی داری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	F	متغیر
۰/۴۳۴	۷۱۰	۱	۶/۳۲۸	ریسک پذیری

چون در تمامی متغیرها مقدار p بیشتر از مقدار α ($0/05 = \alpha$) شده است؛ پیشفرض همگنی واریانس‌ها رعایت شده است ($P > 0/05$). برای تعیین معنی داری اثر گروه بر مولفه استعداد کارآفرینی، از آزمون لامبدای ویلکز استفاده شد که نتایج حاصل در جدول زیر گزارش شده است.

جدول ۶: آزمون لامبدای ویلکز

سطح معنی داری	درجه آزادی اثر	درجه آزادی خطا	F	ارزش	آزمون
۰/۰۰۰	۷۰۶	۵	۸۵/۲۹۳	۰/۶۲۳	لامبدای ویلکز

با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون‌های باکس، لامبدای ویلکز و لون، تحلیل‌های مربوط به اثرات بین آزمودنی‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به دست آمده در جدول زیر قابل مشاهده است:

جدول ۷: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری مولفه ریسک پذیری استعداد کارآفرینی

منابع	متغیر	مجموع مجزورات	df	میانگین	F	سطح معنی داری
				مجزورات		

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که سطح معنی داری برای مولفه استعداد کارآفرینی دو گروه، کمتر از مقدار $0/05$ است. در نتیجه تفاوت میانگین دو گروه در مولفه ریسک‌پذیری استعداد کارآفرینی معنی دار بوده است. و فرضیه اصلی تایید می‌شوند. با توجه به داده‌های جدول و بیشتر بودن میانگین نمره‌ی مولفه ریسک‌پذیری، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی، این نتیجه حاصل می‌شود که میزان ریسک‌پذیری، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی نسبت به دانشجویان لرستان بیشتر است.

بررسی فرضیات فرعی

فرضیه‌ی فرعی شماره‌ی ۱ عبارت است از اینکه بین استعداد کارآفرینی دانشجویان زن و مرد دانشگاه علوم پزشکی لرستان تفاوت معنادار وجود دارد؛ جهت بررسی این فرضیه از آزمون t گروه‌های مستقل (مقایسه‌ی میانگین‌ها) استفاده می‌شود که نتایج به شرح زیر است:

جدول ۸: داده‌های توصیفی آزمون t

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد	انحراف
دانشجوی زن دانشگاه علوم پزشکی	۱۹۷	۱۸۰/۵۷۶۲	۱۲/۴۵۴۴۴	۰/۸۸۷۳۴	استاندارد
دانشجوی مرد دانشگاه علوم پزشکی	۱۴۷	۱۷۴/۶۹۶۲	۱۲/۱۹۲۸۶	۱/۰۰۵۶۵	استاندارد

جدول ۹: آزمون t نمره‌ی کارآفرینی دانشجویان

آماره	t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین ها	تفاوت خطای انحراف استاندارد
مقایسه میانگین کارآفرینی	۴/۳۷۱	۳۴۲	۰/۰۰	۵/۸۷۹۷۳	۱/۳۴۵۳۲

چون مقدار p ($p=۰/۰۱$) کمتر از مقدار α ($\alpha=۰/۰۵$) شده است فرض صفر رد می‌شود و فرض خلاف تایید می‌شود و تفاوت معنی‌دار است که با توجه به بیشتر بودن میانگین کارآفرینی در دانشجویان زن دانشگاه علوم پزشکی لرستان، نتیجه گرفته می‌شود میزان کارآفرینی دانشجویان زن دانشگاه علوم پزشکی لرستان نسبت به دانشجویان مرد دانشگاه علوم پزشکی لرستان بیشتر است.

فرضیه‌ی فرعی شماره‌ی ۲ عبارت است از اینکه بین استعداد کارآفرینی دانشجویان زن و مرد دانشگاه لرستان تفاوت معنادار وجود دارد؛ جهت بررسی این فرضیه از آزمون t گروه‌های مستقل (مقایسه‌ی میانگین ها) استفاده می‌شود که نتایج به شرح زیر است:

جدول ۱۰: داده‌های توصیفی آزمون t

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد	انحراف استاندارد
دانشجوی زن دانشگاه لرستان	۲۲۲	۱۵۷/۹۱۵۲	۱۵/۷۹۴۶۴	۱/۰۶۰۰۷	استاندارد
دانشجوی مرد دانشگاه لرستان	۱۴۶	۱۵۴/۵۳۵۲	۱۵/۴۷۸۶۶	۱/۲۸۱۰۲	استاندارد

جدول ۱۱: آزمون t نمره‌ی کارآفرینی دانشجویان

آماره	آزمون t برای مقایسه‌ی میانگین‌ها			
t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین‌ها	تفاوت خطای انحراف استانداها
۲/۰۲۳	۳۶۶	۰/۰۴۴	۳/۳۷۸۰۱	۱/۶۶۹۷۳

چون مقدار p ($p=۰/۰۱$) کمتر از مقدار α ($\alpha=۰/۰۵$) شده است فرض صفر رد می‌شود و فرض خلاف تأیید می‌شود و تفاوت معنی‌دار است که با توجه به بیشتر بودن میانگین کارآفرینی در دانشجویان زن دانشگاه علوم لرستان، نتیجه گرفته می‌شود میزان کارآفرینی دانشجویان زن دانشگاه لرستان نسبت به دانشجویان مرد دانشگاه لرستان بیشتر است.

نتیجه‌گیری

نظام آموزشی از دبستان تا دانشگاه مهمترین عامل توسعه به ویژه توسعه‌ی انسانی و تربیت نیروی انسانی متخصص است. در جوامعی که مراکز آموزشی پویا و زنده هستند و با جامعه ارتباط دو سویه دارند، پدیده‌ی رشد اقتصادی و همچنین سطح اشتغال بسیار طلائی‌تر از جوامعی است که آموزشی منفعل و غیرپویا دارند. لذا با توجه به این امر آن چه که دور از انتظار نیست این نکته است که آموزش و کیفیت آن در دروه‌های مختلف و موسسات مختلف تفاوت دارد.

نتایج این جستار نشان داد در سطح ۹۵ درصد اطمینان بین مولفه ریسک‌پذیری استعداد کارآفرینی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان تفاوت معنی‌دار وجود دارد و ریسک‌پذیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان به طور معناداری بیشتر از دانشجویان دانشگاه لرستان است. نتایج پژوهش حاضر حاکی از تفاوت معنی‌دار مولفه ریسک‌پذیری استعداد کارآفرینی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان بود که با نتایج پژوهش‌های بیگی هنم (۱۳۹۳)، گروژیک و پاویچ (۲۰۱۰)، متویوک (۲۰۱۰) مطابقت دارد و با نتایج غلامی علوی (۱۳۹۱)، رعدی افسوران (۱۳۸۹) مطابقت ندارد. می‌توان اینگونه اظهار داشت که به دلیل تفاوت وسعت و امکانات موجود در دو دانشگاه، دانشجویان در معرض فرصت‌های نابرابر قرار دارند.

با نگاهی مختصر می‌توان یافت که هنجارهای دو محیط دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان علی‌رغم اشتراکاتی که دارند، تفاوت‌هایی داشته که احتمال می‌رود این تفاوت‌ها بر تفاوت توانایی کارآفرینی دانشجویان تأثیر داشته باشد. در واقع، با بررسی دو دانشگاه علوم پزشکی لرستان و دانشگاه لرستان تفاوت در اهداف آموزشی این دو دانشگاه مبین این نکته است که نوع نگاه این دو دانشگاه به نیروی تربیت شده‌ی ماهر یکسان نبوده و در نتیجه نوع آموزش و سیستم آموزش این دو دانشگاه دارای تفاوت‌های بسیاری است.

منابع و مأخذ

۱. آیینی، ز.، ۱۳۹۰، شناسایی عوامل تعیین کننده‌ی قصد کارآفرینی دانشجویان دختر رشته-ی مدیریت دولتی، صنعتی و بازرگانی دانشگاه علامه طباطبایی. پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
۲. بدری، ا.، ۱۳۸۵، بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
۳. بیگی هنم، س.، ۱۳۹۳، ارائه مدلی تحلیلی از رابطه ساده و چندگانه مهارت‌های فراشناختی و سرمایه روان‌شناختی با قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه کاشان، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه کاشان.
۴. دین‌دوست، ل.، ۱۳۸۷، تاثیر مشاوره مسیر شغلی به سبک رویکرد تصادفی برنامه‌ریزی‌شده بر افزایش قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
۵. ذبیحی، م.، مقدسی، ع.، ۱۳۸۵، کارآفرینی از تئوری تا عمل، تهران: جهان فردا.
۶. رعدی افسوران، ن.، ۱۳۸۹، مطالعه قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، مجله‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دوره ۶، شماره ۱.
۷. زالی، م.، مدهوشی، م.، کردنائیج، ا.، ۱۳۸۶، ارزیابی مشخصه‌های کارآفرینی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه مازندران)، مجله‌ی مدرس علوم انسانی، دوره ۱۱، شماره ۵۵.
۸. سعیدی‌کیا، م.، ۱۳۸۷، اصول و مبانی کارآفرینی، تهران: انتشارات کیا.
۹. غلامی‌علوی، ص.، ۱۳۹۱، بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه کاشان، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه کاشان.
۱۰. مردانشاهی، م.، تاجیک اسماعیلی، ع.، مبارکی، م.، ۱۳۹۳، بررسی استعداد کارآفرینی در دانشجویان ورودی و خروجی دانشگاه‌های دولتی (مورد مطالعه: دانشگاه‌های دولتی مازندران)، توسعه‌ی کارآفرینی، دوره ۷، شماره ۴.
۱۱. مردانشاهی، م.، دولتی، ا.، ۱۳۹۴، مقایسه قابلیت کارآفرینی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۵ (۴۸).
۱۲. مقیمی، م.، احمدپور داریانی، م.، ۱۳۹۵، مبانی کارآفرینی، نشر نگاه دانش: تهران.
۱۳. نصیرزاده، غ.، زرع، م.، ۱۳۸۹، فرآیند کارآفرینی و شکل‌گیری کسب و کار متکی به تکنولوژی برتر، مهرجرد: تهران.
۱۴. هزار جریبی، ج.، ۱۳۸۹، کارآفرینی، انتشارات پژوهشکده‌ی امور اقتصادی: تهران.
15. Diaz-Garcia, M. C., & Jimenez-Moreno, J. (2009). Entrepreneurial intention: the role of gender. *International Entrepreneurship and Management Journal*, Vol 6, p 261-283.
16. Engle, R.L., Dimitriadi, N., Gavidia, J.V., Schlaegel, C., Delanoe, S., Alvarado, I., He, X., Buame, S., & Wolf, B. (2010). "Entrepreneurial intent: A twelve-country evaluation of Ajzen model of planned behavior" *international journal of entrepreneurial behavior and research*, 16(1), 35-57.
17. Thrikawala, S. (2011). The determinants of entrepreneurial intention among academics in Srilanka. *International conference on economics and finance research*.
18. Kenney, M. and Weinstein, A. (2010) "Psychographic Segmentation of the Self-employed: An Exploratory Study," *NewEngland Journal of Entrepreneurship*: Vol. 13: No. 2, Article 6.

19. Gerba, D. T. (2012). Impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of business and engineering students in Ethiopia. *African Journal of Economic and Management Studies* , Vol 3 (2).
20. Dissanayake, D. M. (2013). The Impact of Perceived Desirability and Perceived Feasibility on Entrepreneurial Intention among Undergraduate Students in Sri Lanka: An Extended Model. *The Kelaniya Journal of Management* , Vol 2 (1), p 39-57.
21. Afriyie ,N & Boohene, R. (2014), "Entrepreneurial Education and Entrepreneurial Culture among University of Cape Coast Students in Ghana , *Athens Journal of Education*, Vol. 1, No. 4: 5-16.

The Difference between Entrepreneurship Talent Components Among Students of Lorestan University of Medical Sciences and Lorestan University of Medical Sciences with a Focus on Risk Taking

Nasrin Ershadinejad

M.A. in Educational Sciences, Educational Planning

Primary School Teacher, Tehran Province, Shahriar County, District 2

Abstract

This paper aimed to investigate the difference between entrepreneurship talent components among students of Lorestan University of Medical Sciences and Lorestan University of Medical Sciences with a focus on risk taking. This is a comparative scientific research. The statistical population consisted of students of Lorestan University of Medical Sciences (n=3520) and Lorestan University students (n=8,965,347 students of Lorestan University of Medical Sciences and 369 students of Lorestan University of Medical Sciences) were selected by stratified random sampling. In order to collect data, Masdahshahi and governmental entrepreneurship talent questionnaire was used. After extracting the data, the results were analyzed using SPSS software. To analyze the data obtained in this study, descriptive and inferential statistics methods of t-test and multivariate variance analysis (MANOVA) were used. The results showed that among all components of entrepreneurial talent, there is a significant difference between students of Lorestan University of Medical Sciences and Lorestan University of Medical Sciences, and students of Lorestan University of Medical Sciences have a better status in the risk-taking component of entrepreneurial talent than students of Lorestan University. The results also showed that there is a significant difference between entrepreneurship talent of male and female students in two universities of medical sciences and Lorestan University, and female students' entrepreneurship is more than male students of these two universities.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Talent, Risk Taking, Lorestan University, Lorestan University of Medical Sciences.
